

МОНІТОРИНГ

основних подій в економіці України

січень 2024

*Департамент стратегічного планування та
макроекономічного прогнозування*

ВСТУП. ЗАГАЛЬНА ПОТОЧНА СИТУАЦІЯ

На початку 2024 року триває тенденція відновлювального зростання. Ключовими чинниками збереження позитивної економічної динаміки є зростаючий інвестиційний попит, який генерує бюджет, а також доступність зовнішніх ринків для вітчизняних виробників завдяки розширенню логістичних можливостей. Так, робота Українського морського коридору (**рух цивільних суден 3 та ДО портів Великої Одеси**) дала змогу досягти рекордних обсягів експорту з початку широкомасштабного вторгнення РФ та продовжити нарощувати економічну активність передусім виробниками аграрної і металургійної продукції, підприємствами з добування металевих руд та в діяльності залізничного транспорту. Також зняття блокування польськими автоперевізниками польсько-українського кордону з середини січня позитивно вплинуло як на діяльність експортерів, так і виробників, суттєво залежних від імпортової сировини.

За попередніми даними Мінекономіки оцінює зростання ВВП на рівні 3,5% [±1%] порівняно з січнем 2023 року («мінус» 29,4% у січні 2023 року та «плюс» 3,8% у грудні 2023 року).

Надходження до держбюджету в січні 2024 року порівняно з січнем 2023 року без урахування міжнародної фінансової допомоги зросли у 1,8 раза і становили 151,4 млрд грн (з урахуванням міжнародної фінансової допомоги доходи держбюджету в цілому в січні 2024 року становили 154,8 млрд грн) на фоні погавлення економічної активності. Витрати держбюджету в умовах необхідності економії бюджетних ресурсів на фоні зменшення міжнародної фінансової допомоги в січні 2024 року зменшились на 12,4% і становили 170,1 млрд грн. У січні дефіцит держбюджету становив 15,1 млрд грн (або 0,4 млрд дол. США – 0,1% від загального обсягу доходів держбюджету, у січні 2023 року дефіцит держбюджету становив 72,4 млрд грн або 2 млрд дол. США – 0,6 % від загального обсягу доходів держбюджету).

Упродовж січня 2024 року ситуація на валютному ринку залишалася контрольованою та характеризувалася одночасно як зменшення середньоденного чистого попиту за безготівковими операціями клієнтів (на 62% порівняно з груднем 2023 року), так і збільшенням середньоденного чистого попиту за власними операціями банків (на 7%) на фоні як менших обсягів бюджетних видатків на початку року, так і значних обсягів купівлі готівкової валюти та більших обсягів чистих переказів банками на користь міжнародних платіжних систем. За таких умов **Національний банк знизив чистий продаж валюти – від'ємне сальдо становило 2,5 млрд дол. США за місяць** («мінус» 3,6 млрд дол. США в грудні 2023 року). Такі обсяги інтервенцій НБУ та боргові виплати країни на фоні нижчих порівняно з попередніми місяцями обсягів надходжень міжнародної допомоги (у січні на валютні рахунки Уряду в НБУ надійшло 0,9 млрд дол. США) зумовили **скорочення міжнародних резервів на 2 млрд дол. США або на 4,9% до 38,5 млрд дол. США** в еквіваленті, проте їх обсяг лишається достатнім для забезпечення фінансування імпорту майбутнього періоду впродовж 5,1 місяця.

На початку 2024 року продовжився тренд на сповільнення інфляційних процесів – 0,4% за підсумком січня. Такі темпи споживчої інфляції виявилися меншими, ніж у січні впродовж попередніх трьох років, що викликало сповільнення і **річних темпів – до 4,7%** (з 5,1% у грудні 2023 року), тим самим **максимально наблизившись до динаміки інфляції в деяких європейських країнах, чиї економіки не зазнають жодних шоків війни** (за даними Євростату в січні споживча інфляція в річному вимірі в Румунії становила 7,3%, Ісландії – 5,6%, Естонії – 5%, Хорватії – 4,8%). Упродовж найближчих місяців, у разі відсутності форс-мажору, загальна динаміка внутрішніх цін залишатиметься у сформованому руслі невисокої «млявої» інфляції з урахуванням сезонних коливань.

РОЗДІЛ 1: ВИРОБНИЦТВО

1.1 ЗАГАЛЬНА СИТУАЦІЯ, ОКРЕМІ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ

ГОЛОВНЕ

На початку 2024 року триває тенденція відновлювального зростання. Ключовими чинниками збереження позитивної економічної динаміки були: зростаючий інвестиційний попит, який генерує бюджет, а також доступність зовнішніх ринків для вітчизняних виробників завдяки розширенню логістичних можливостей.

За попередніми даними Мінекономіки оцінює зростання ВВП на рівні 3,5% [±1%] порівняно з січнем 2023 року («мінус» 29,4% у січні 2023 року та «плюс» 3,8% у грудні 2023 року).

Довідково. За даними Національного банку в січні 2024 року бізнес сезонно погіршив очікування щодо результатів діяльності своїх підприємств. Проте індекс очікувань ділової активності (ІОДА) був на вищому рівні, ніж у січні 2023 року – 41 (порівняно з 37,5 у січні 2023 року та 45,7 у грудні 2023 року), зокрема показник у промисловості становив 43,7 (40,6 та 46,9 відповідно), у сфері послуг – 40,4 (37,2 та 44 відповідно), у внутрішній торгівлі – 38,9 (33,9 та 46,9 відповідно). Водночас у будівництві показник зменшився до 31,9 (порівняно з 34,5 та 42,1 відповідно).

За основними секторами за нашими оцінками мали місце такі тенденції:

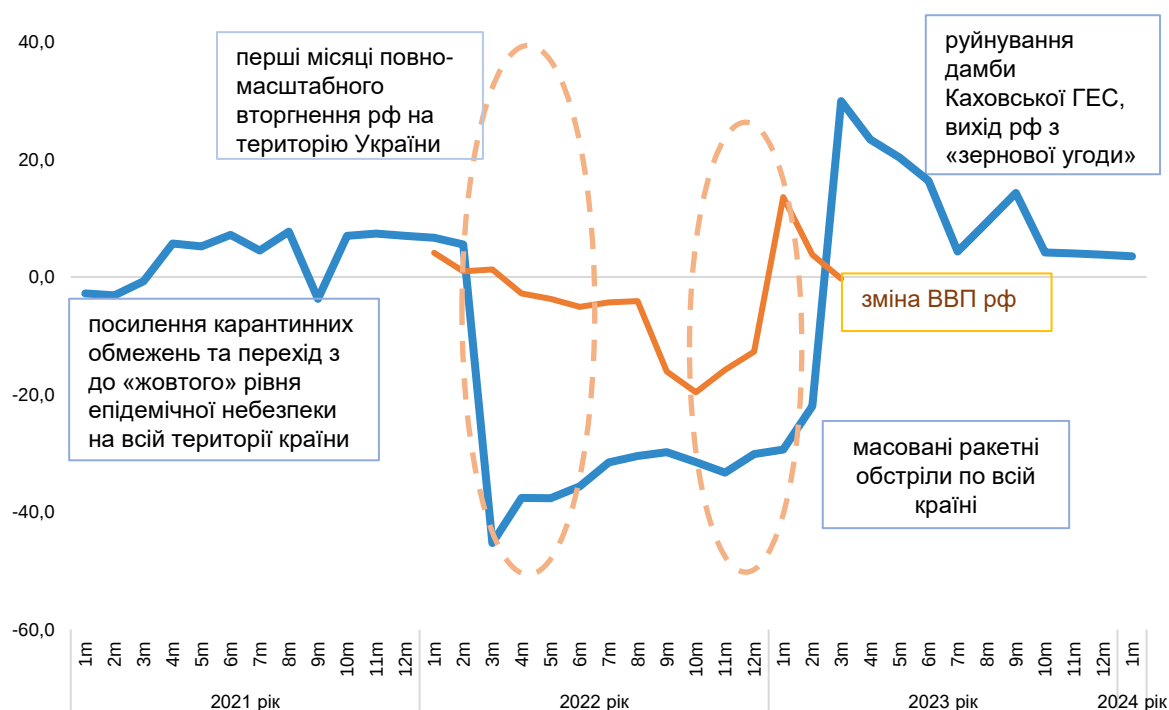
- **у транспорті** – активне відновлення діяльності **вантажного транспорту**, а саме нарощування внутрішніх залізничних перевезень та переробки вантажів у морських портах в умовах успішної роботи Українського морського коридору (**рух цивільних суден 3 та ДО портів Великої Одеси**);
- **у промисловості** – продовження відновлення економічної активності за рахунок експортоорієнтованих виробництв, а саме металургії, добування металевих руд та агропереробки в умовах успішної роботи Українського морського коридору, попиту на інвестиційну продукцію (*машинобудування (ВПК) та будівельні матеріали*), збільшення сировинної бази з боку сільського господарства (*харчова промисловість*). Усе це сформувало попит на продукцію суміжних видів діяльності та поєднувалося зі стабільною роботою енергосистеми на противагу із січнем 2023 року, коли мали місце перебої, пов'язані із негативними наслідками ракетних атак на енергоінфраструктуру;
- **у будівництві** – продовження зростання за рахунок збереження високого інвестиційного попиту, згенерованого бюджетним фінансуванням відновлення пошкодженої критичної інфраструктури внаслідок бойових дій, та проведення капітальної відбудови за рахунок надання системної фінансової підтримки з боку міжнародних партнерів. Так, за попередніми даними Держказначейства зростання капітальних видатків державного бюджету станом на 01.02.2024 порівняно з 01.02.2023 становило 1,8 раза;
- **сільському господарстві** – позитивна динаміка виробництва продукції тваринництва, в першу чергу, за рахунок птахівництва, яке, порівняно з іншими видами с/г тварин, має менший цикл вирощування та швидше адаптувалося до нових умов, та відновило виробництво. Водночас складна експортна логістика, низька конкурентоспроможність на зовнішньому ринку (зокрема, молочних продуктів), а також фіксування випадків погіршення епізоотичного стану свинарства стримували розвиток молочарства та свинарства;
- **у внутрішній торгівлі** – стабільне відновлення діяльності в умовах триваючого поступового зростання споживчого попиту та пропозиції товарів.

1.2 ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ (ОЦІНКА МІНЕКОНОМІКИ)

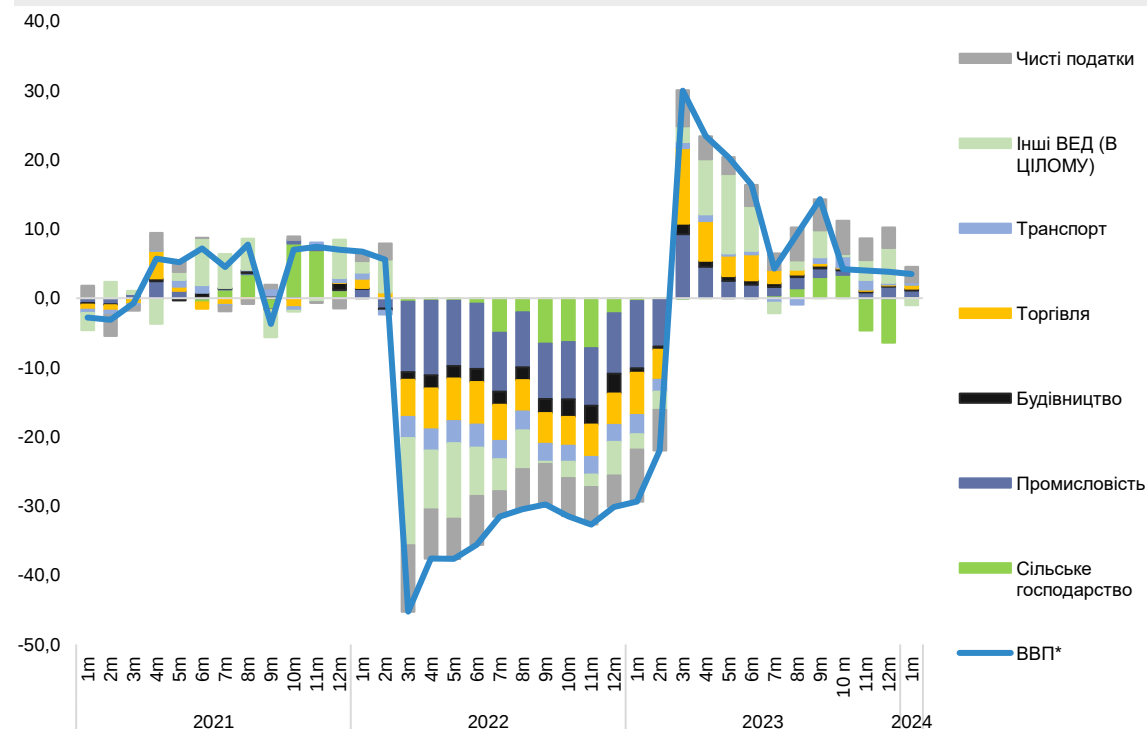
У січні 2024 року порівняно з січнем 2023 року за оцінкою Мінекономіки більшість агрегованих видів економічної діяльності сформували позитивний внесок до загального обсягу ВВП.

Так, інвестиційний попит, який генерує бюджет, а також доступність зовнішніх ринків для вітчизняних виробників завдяки розширенню логістичних можливостей сформували позитивний внесок виробничих видів діяльності та суміжних з ними видів економічної діяльності сфери послуг. Водночас необхідність економії бюджетних ресурсів на фоні зменшення міжнародної фінансової допомоги формує передумови до зменшення ролі видів економічної діяльності державного сектору в економічному зростанні.

ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ УКРАЇНИ ТА РФ, ПРИРІСТ (+) / ЗНИЖЕННЯ (-), % ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ

ОЦІНКА ВНЕСКІВ ВДВ ОКРЕМИХ ВЕД (В.П.) У ДИНАМІКУ ВВП (% ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ)

Джерело: 2021-2022 роки – розрахункові дані Мінекономіки на базі статистичних даних Держстату; 2023 рік – оцінка Мінекономіки з використанням окремих даних Держстату та методів непрямого розрахунку, дані ВВП рф – Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

1.3 ПРОМИСЛОВІСТЬ

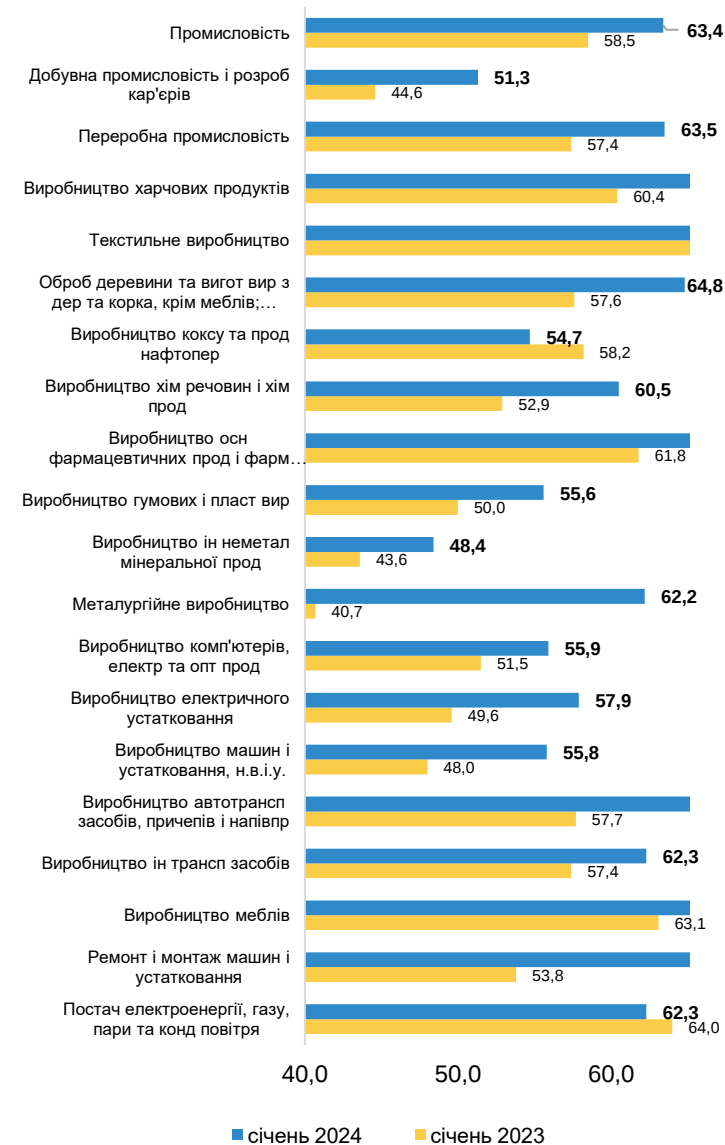
У промисловості в січні 2024 року основними чинниками впливу на виробничу діяльність були: успішна робота Українського морського коридору (металургія, добування металевих руд), попит на інвестиційну продукцію (машинобудування (ВПК) та будівельні матеріали), висока сировинна база з боку сільського господарства (харчова промисловість). Усе це сформувало попит на продукцію суміжних видів діяльності та поєднувалося зі стабільною роботою енергосистеми на противагу із січнем 2023 року, коли мали місце перебої, пов'язані із негативними наслідками ракетних атак на енергоінфраструктуру. У добувній промисловості відбулося зростання в добуванні нафти і газу.

Водночас у січні 2024 року продовжували стримувати виробничу активність такі чинники як зростання виробничих витрат, логістичні труднощі, продовження бойових дій, руйнація промислових потужностей на прилеглих до бойових дій територіях.

Довідково. За даними НБУ в січні 2024 року порівняно з груднем 2023 року підприємства промисловості сезонно погіршили очікування щодо результатів своєї економічної діяльності, проте даний рівень залишався вищим, ніж у січні 2023 року – 43,7 п. (40,6 п. – у січні 2023 року та 46,9 п. - у грудні 2023 року), за даними Держстату індикатор ділової впевненості в промисловості в січні становив мінус 11% («мінус» 14,7% та «мінус» 13,5% відповідно).

За даними Держстату частка областей у загальному обсязі промислового виробництва України та у ВРП відповідно (2021/2020pp) становила: Донецька – 10,8% та 4,9%, Луганська обл. – 0,7% та 1%, Запорізька – 8,4% та 4%, Херсонська – 1,1% та 1,6%.

ЗАВАНТАЖЕНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ ПОТУЖНОСТЕЙ У ПРОМИСЛОВІСТІ, %

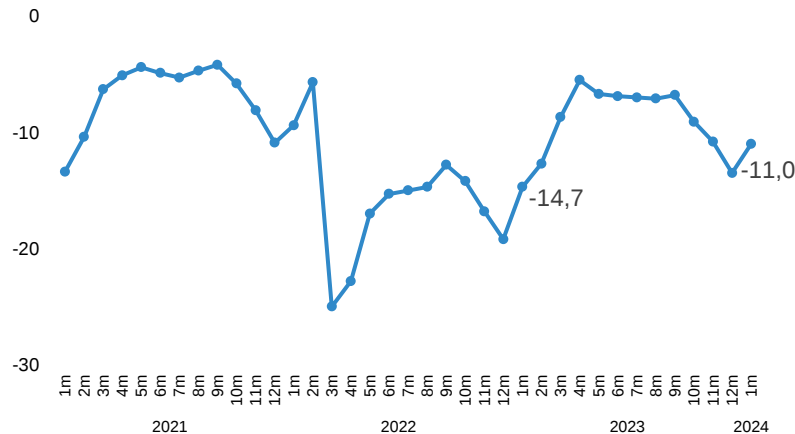

Джерело: Держстат

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СФЕРИ ПРОМИСЛОВОСТІ, ПУНКТИВ

ІНДИКАТОР ДІЛОВОЇ ВПЕВНЕНOSTІ В ПРОМИСЛОВІСТІ, %

Джерело: НБУ

1.3.1 ПІДВИДИ ПРОМИСЛОВОСТІ

У переробній промисловості в січні 2024 року продовжувалося відновлювальне зростання за рахунок машинобудування (особливо продукції ВПК), металургії, харчової промисловості та виробництва будівельних матеріалів.

У виробництві харчової промисловості зростання підтримувалося, у т.ч. завдяки значному збільшенню експорту деякої продукції (за оперативними даними. Держмитслужби в січні 2024 року експорт гр. 1512 «Олії соняшникова, сафлорова або бавовняна» становив 611 тис. т, що в 1,55 раза більше, ніж у січні 2023 року).

У металургійному виробництві – високі темпи зростання окремих видів продукції на фоні низької статистичної бази порівняння, сталого енергоживлення (за даними Укрметалургпром виробництво сталі зросло у 1,92 раза, прокату – в 1,76 раза, чавуну – на 41,5%) та відновлення експортних поставок за рахунок дії Українського морського коридору (за оперативними даними Держмитслужби у січні 2024 року експорт гр. 7208 «Плоский прокат» становив 110,4 тис. т, що в 4,5 раза більше ніж у січні 2023 року, гр 7201 «Чавун» – 142,1 тис. т, що на 5,2% більше).

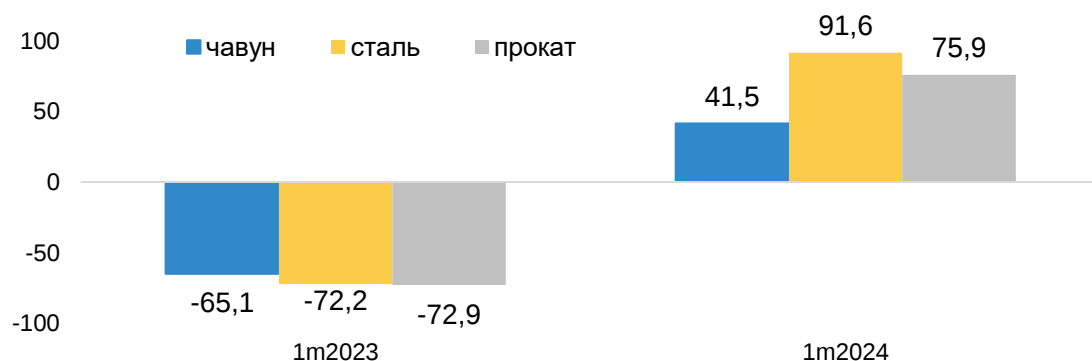
Довідково. У січні 2024 року порівняно з січнем 2023 року металургійний комбінат «Запоріжсталь» збільшив виробництво чавуну в 1,57 раза, виплавка сталі зросла у 2,6 раза, випуск прокату – також у 2,6 раза. Збільшення рівня виробництва пов'язане з виведенням з режиму гарячої консервації доменної печі №2 та налагодженням режиму роботи трьома доменними печами. За оцінкою «Всесвітньої асоціації сталі» (Worldsteel), за підсумками 2023 року Україна залишилась на 23 місці серед 71 країни-виробника сталі проти 14 місця в останній довоєнній 2021 рік.

Водночас внутрішній попит (у т.ч. з боку державних замовлень) на послуги будівництва та продукцію машинобудування стимулював суміжні підприємства нарощувати обсяги виробництва будівельних матеріалів, гумових та пластмасових виробів, а також металургійної продукції, у т.ч. продукції ВПК.

У добувній промисловості зростання підтримувалося за рахунок введення в експлуатацію нових свердловин нафти і газу та проведення ремонту на старих свердловинах, а також збільшення експорту залізних руд в умовах успішної роботи українського морського коридору.

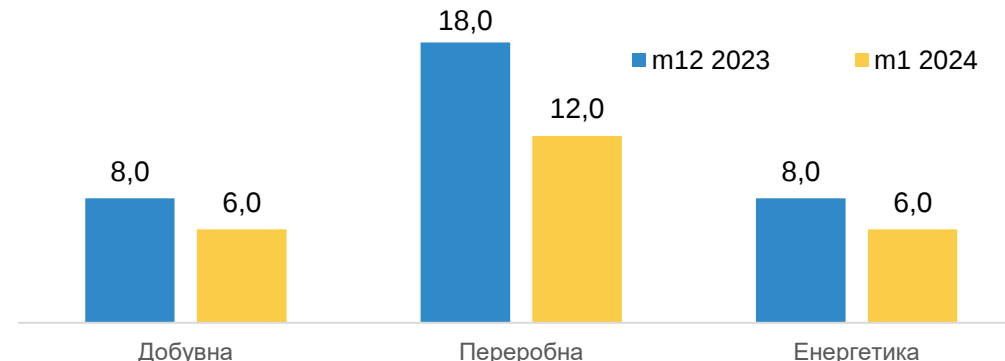
Високі темпи зростання як виробництва так і споживання електроенергії були підтримані завдяки проведеній влітку-восени 2023 року масштабній ремонтній кампанії та роботі всіма дев'ятьма енергоблоками компанії «Енергоатом», розташованими на підконтрольній Україні території.

ВИРОБНИЦТВО ЧАВУНУ, СТАЛІ ТА ПРОКАТУ У 2023-2024 РОКАХ,
ЗМІНА, % ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ

Джерело: Укрметалургпром

ВДВ, ЗМІНА, % ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ
ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ

Джерело: Інститут економічних досліджень і політичних консультацій

1.4 СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Зважаючи на сезонний характер виробництва рослинницької продукції, з січня по травень валова продукція с/г формується винятково за рахунок виробництва продукції тваринництва.

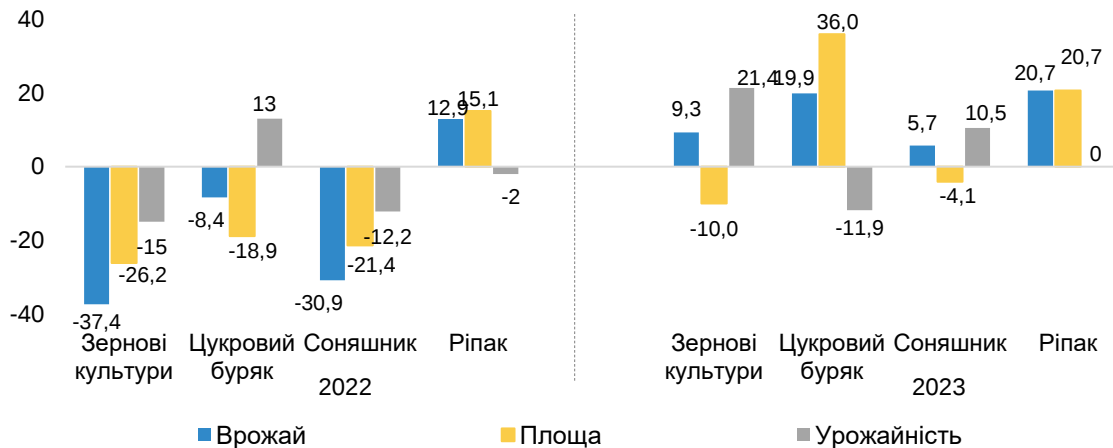
У січні 2024 року у тваринництві, на фоні низької статистичної бази порівняння, спостерігалися позитивні результати виробництва. Вагомий внесок у результат мало птахівництво, яке, порівняно з іншими видами с/г тварин, має менший цикл вирощування, що дозволило дрібним виробникам швидко адаптуватися до умов та налагодити виробництво, і з надлишком покрити внутрішній попит на продукцію даної галузі. Водночас складна логістика та низька конкурентоспроможність на зовнішньому ринку (зокрема молочних продуктів, через менший, порівняно з іншими країнами, рівень державної підтримки), а також фіксування випадків погіршення епізоотичного стану свинарства стримували розвиток молочарства та свинарства.

Довідково. За даними Мінагрополітики у 2023 році зернові культури зібрано на площі 10,6 млн га (у 2022 році – 11,8 млн га) та намолочено 58,9 млн т (53,9 млн т відповідно) при урожайності 55,6 ц/га (45,8 ц/га відповідно). Водночас соняшнику зібрано 12 млн т (11,3 млн т відповідно), ріпаку – 4 млн т (3,3 млн т), сої – 4,8 млн т (3,4 млн т) та цукрового буряка – 11,9 млн т (9,9 млн т).

Станом на 27.11.2023 порівняно з даними на відповідну дату 2022 року площі посіву озимих зернових культур більші на 7,8%, ріпаку озимого – на 16,5%.

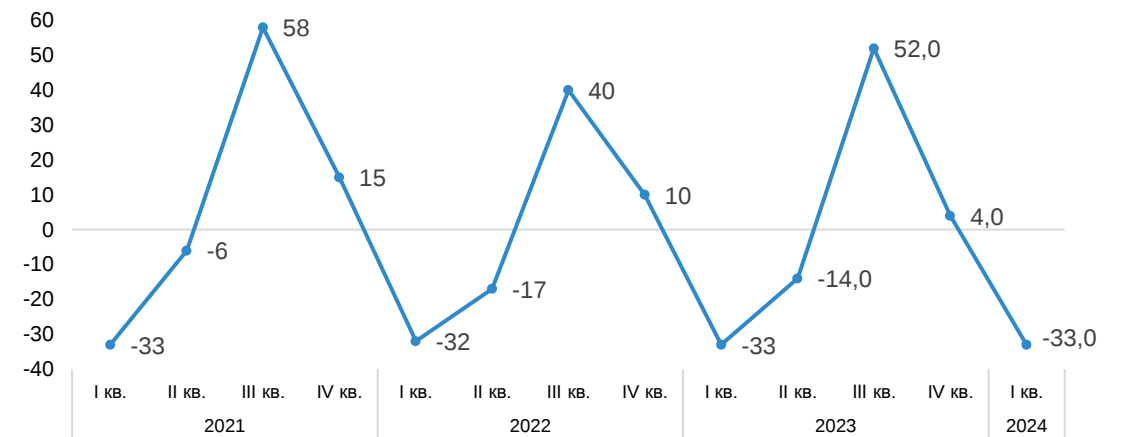
За даними Держстату в I кв. 2024 року баланс очікувань зміни обсягу виробництва продукції с/г становив «мінус» 33 в.п. («мінус» 33 в.п. у I кв. 2023 року).

ВРОЖАЙ, ПЛОЩА ЗБОРУ ТА УРОЖАЙНІСТЬ ОСНОВНИХ С/Г КУЛЬТУР, ЗМІНА, % ДО ВІДПОВІДНОЇ ДАТИ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ

Джерело: Мінагрополітики, розрахунки Мінекономіки

ОЧІКУВАНІ ЗМІНИ ОБСЯГУ ВИРОБНИЦТВА С/Г ПРОДУКЦІЇ, % ДО ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ ОПИТАНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Джерело: Держстат

1.5 БУДІВНИЦТВО

У січні 2024 року високі результати в будівельній галузі, у більшій мірі, були зумовлені низькою статистичною базою порівняння, а також збереженням бюджетного фінансування відновлення пошкодженої критичної інфраструктури внаслідок бойових дій, продовження побудови захисних споруд та проведення капітальної відбудови в умовах надання системної фінансової підтримки з боку міжнародних партнерів. Крім того, з метою забезпечення населення житлом було запроваджено програми пільгового іпотечного кредитування, що сприяло активізації житлового будівництва. У комплексі з відновленням інфраструктурних об'єктів проводилися роботи з відбудови соціальних та житлових пошкоджених будівель, що є необхідним для стимулювання економічної діяльності та забезпечення повноцінного життя громадян.

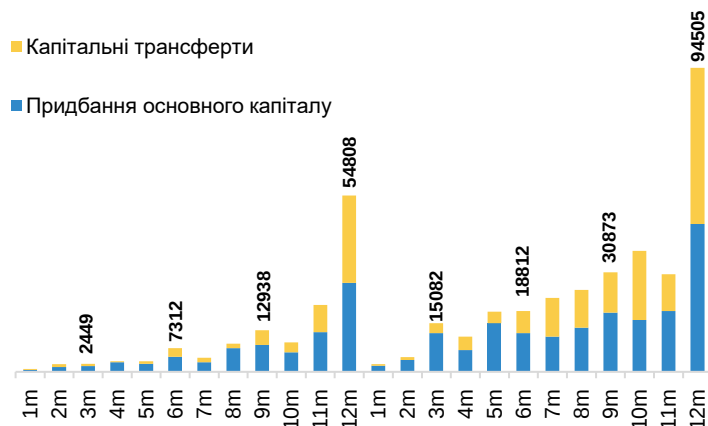
Довідково. За попередніми даними Держказначейства зростання капітальних видатків державного бюджету станом на 01.02.2024 порівняно з 01.02.2023 становило в 1,8 раза.

У січні 2024 року пільгову іпотеку за програмою «Оселя» отримали понад 659 родин (у січні 2023 року 348 родин) на суму понад 1 млрд грн (443 млн грн відповідно). <http://surl.li/qgmub>. За даними Мінінфраструктури в січні 2024 року в рамках програми «Відновлення за житлові сертифікати нові оселі придбали 500 родин, житло яких було зруйноване через російські обстріли. Середня сума сертифіката – 2,2 млн гривень. <http://surl.li/qhana>

За даними НБУ індекс очікувань ділової активності в січні 2024 року становив 31,9 п. (42,1 п. у грудні 2023 року та 34,5 п. у січні 2023 року), що пов'язано з сезонним падінням економічної активності, інтенсивними бойовими діями та браком кваліфікованих кадрів.

За даними Держстату індикатор ділової впевненості в будівництві в I кв. 2024 року становив «мінус» 39,3% («мінус» 42,4% у IV кв. 2023 року).

КАПІТАЛЬНІ ВИДАТКИ ЗВЕДЕНОГО
БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ У 2022-2023 РОКАХ,
ЩОМІСЯЧНО, МЛН ГРИВЕНЬ

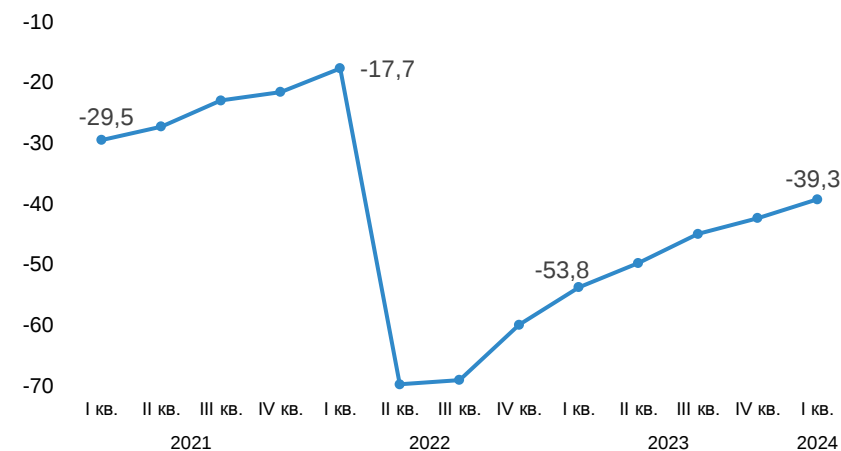
Джерело: Держказначейство, розрахунки Мінекономіки

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ
СФЕРИ БУДІВНИЦТВА, ПУНКТИВ

Джерело: НБУ

ІНДИКАТОР ДІЛОВОЇ ВПЕВНЕНOSTІ
В БУДІВНИЦТВІ, % ДО ЗАГАЛЬНОЇ КІЬКОСТІ
ОПИТАНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Джерело: Держстат

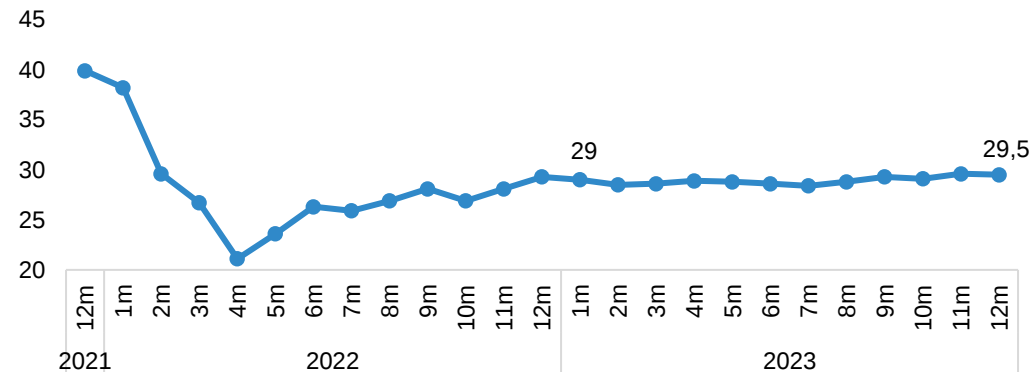
1.6 СФЕРА ВНУТРІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

Внутрішня торгівля в січні 2024 року продовжує відновлюватися завдяки здатності швидко пристосовуватися до роботи під час війни за рахунок налагодження ланцюгів постачання товарів, поступового зростання споживчого попиту та пропозиції товарів.

Довідково. За даними НБУ в січні 2024 року підприємства торгівлі другий місяць поспіль прогнозують погіршення оцінок щодо своїх економічних результатів на фоні подорожчання імпорту через блокування західних кордонів – до 38,9 п. (46,9 п. у грудні 2023 року). Проте цей рівень залишається вищим, ніж у січні 2023 року (33,9 п.). Водночас за даними Держстату в I кв. 2024 року спостерігається незначне зниження індикатора ділової впевненості в роздрібній торгівлі до «плюс» 11,1% із «плюс» 11,4% у I кв. 2023 року через очікування зменшення обсягів продажу та запасів.

За розрахунками Мінекономіки на базі даних порталу work.ua середня номінальна зарплата за вакансіями в січні 2024 року порівняно з січнем 2023 року зросла на 21,3% до 17853 грн, а середня зарплата за резюме зросла на 16,2% до 19137 грн відповідно.

ІНДЕКС САМОПОЧУТТЯ РІТЕЙЛУ (RWBI) В УКРАЇНІ, ПУНКТИВ

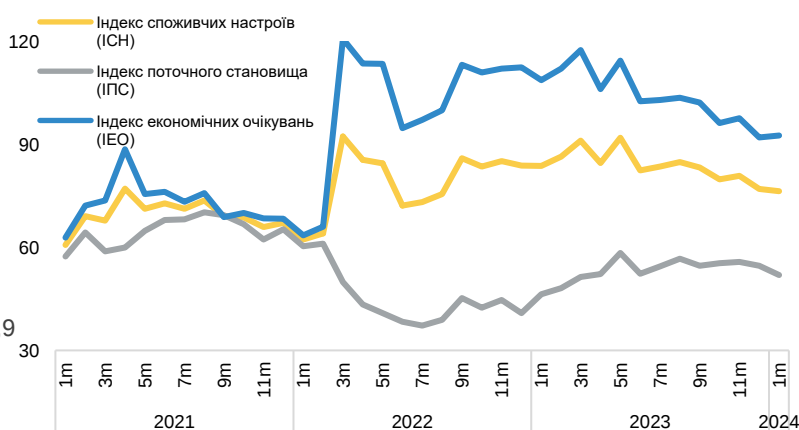
Довідка. Індекс самопочуття ритейлу (Retail Well-Being Index — скорочено RWBI) розроблено в 2020 р. УРТЦ, який дозволяє в динаміці відстежувати рівень самопочуття ритейлу, враховуючи такі показники, як відвідуваність ТЦ, вакантність площ в ТЦ та рівень ставок оренди. В пілотному режимі RWBI відстежується з серпня 2021 р.

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СФЕРИ ТОРГІВЛІ, ПУНКТИВ

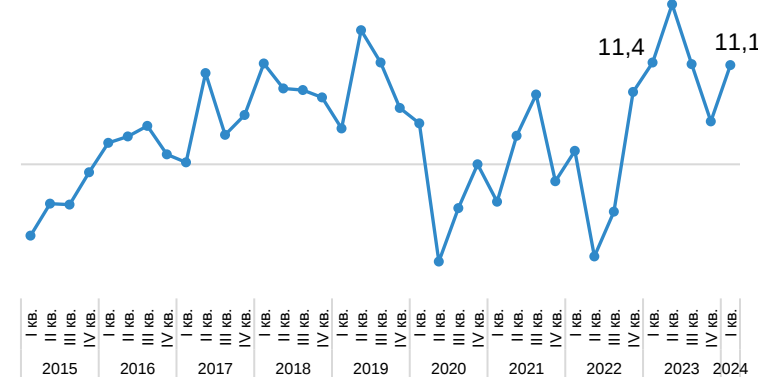
Джерело: НБУ

ДИНАМІКА ІНДЕКСУ СПОЖИВЧИХ НАСТРОЇВ В УКРАЇНІ (ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ 16+)

Джерело: Info Sapiens

ІНДИКАТОР ДІЛОВОЇ ВПЕВНЕНOSTІ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ, % (ДАНІ СЕЗОННО СКОРИГОВАНІ)

Джерело: Держстат

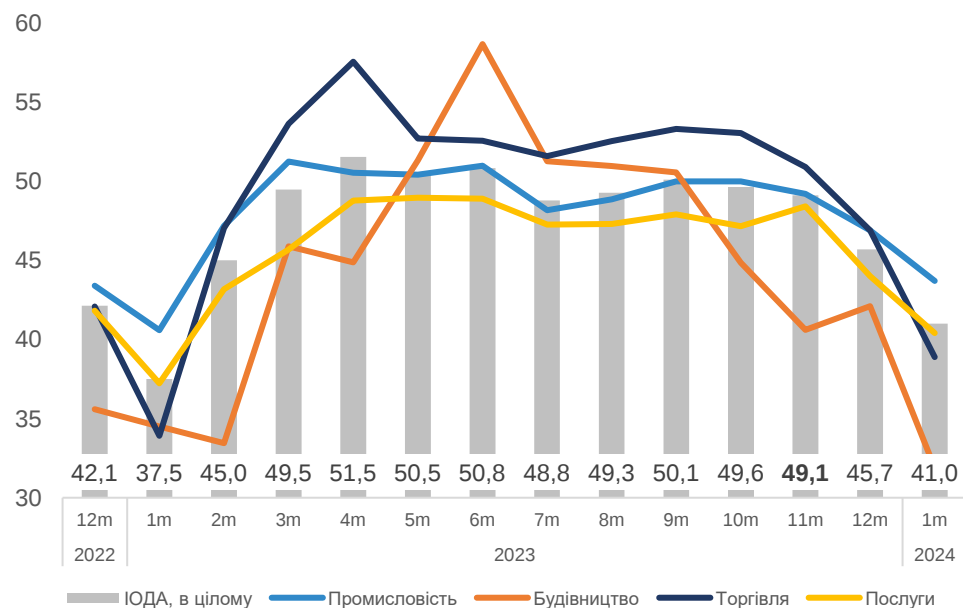
1.7 СТАН БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ

За даними Національного банку в січні 2024 року бізнес сезонно погіршив очікування щодо результатів діяльності своїх підприємств. Проте **індекс очікувань ділової активності (ІОДА) був на вищому рівні, ніж у січні 2023 року – 41** (порівняно з 37,5 у січні 2023 року та 45,7 у грудні 2023 року).

Відповідно до дослідження стану МСБ в Україні, проведеного «AdvanterGroup», у 2023 році у 21,6% опитуваних респондентів результати на 100% відповідають очікуванням (9,3% – у 2022 році), в 16,5% – перевищили очікування на 10%-30% (8% відповідно) та в 9,2% – суттєво перевищили очікування (на 40% і більше) (6% відповідно). Водночас у 44,5% – результати роботи були нижчими або суттєво нижчими за очікувані показники (50,1% відповідно) та 8,2% – частково або повністю припинили роботу (26,5% відповідно).

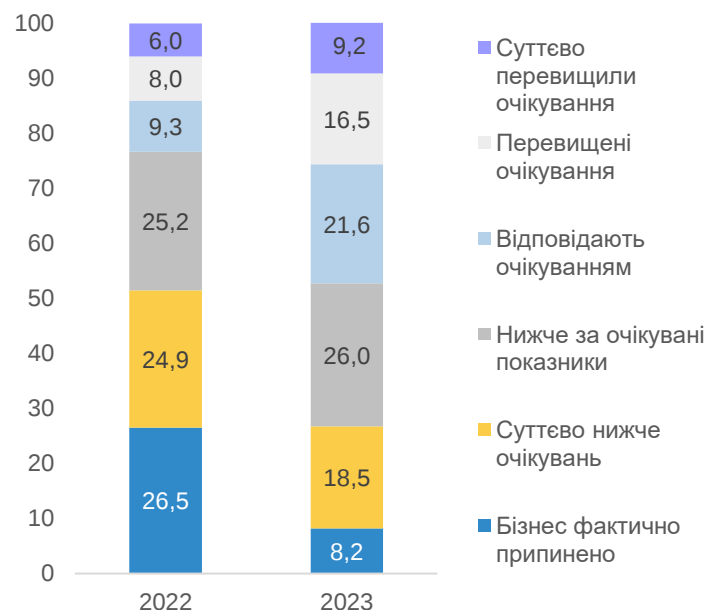
За даними Держстату індикатор економічних настроїв в I кв. 2024 року становить «плюс» 3,8% («мінус» 4,8% у I кв. 2023 року).

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ,
В ЦІЛОМУ ПО УКРАЇНІ

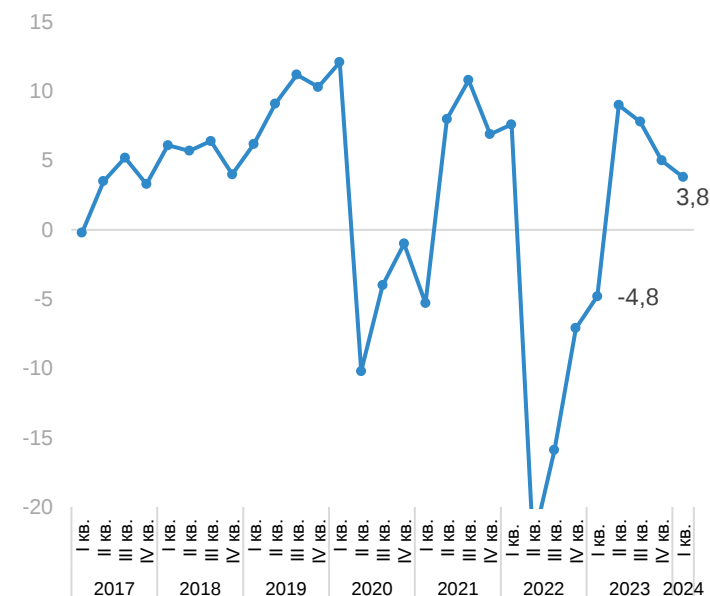
Джерело: НБУ

РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ БІЗНЕСУ У
ВІДПОВІДНОСТІ ДО ПЛАНІВ ЇХ РОБОТИ, %

Джерело: Advanter Group

ІНДИКАТОР ЕКОНОМІЧНИХ НАСТРОЇВ, %

Джерело: Держстат

РОЗДІЛ 2: ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

2.1 ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС (ПБ) УКРАЇНИ

У 2023 році збільшився як обсяг відтоку валюти з країни, який мав місце за каналами зовнішньої торгівлі та портфельних інвестицій, так і обсяги притоку валюти в країну за всіма іншими каналами. Разом з тим, завдяки зміни сальдо з негативного на позитивне за статтею «інші інвестиції» у 2023 році притік валюти перевищив обсяг відтоку в цілому на 11,4 млрд. Цей надлишок пропозиції валюти був абсорбований НБУ у валютні резерви.

За основними статтями ПБ мала місце наступна динаміка.

Рахунок поточних операцій ПБ змінився на від'ємний на рівні 9,8 млрд дол. США (у 2022 році – додатний у сумі 8,0 млрд дол. США) і сформувався в основному під впливом: появи нових логістичних обмежень для експорту товарів (вихід рф з «зернової угоди», обмеження експорту АПК п'ятьма країнами ЄС, блокування митних пунктів пропуску на кордоні з Польщею тощо), зменшення обсягів надання грантової допомоги від іноземних партнерів, розширення виплат за інвестиційними доходами. При цьому позитивний баланс первинних доходів погіршився відносно показників 2022 року на 3,0 млрд дол. США (на 35,0%) і склав 5,5 млрд дол. США (у 2022 році – 8,5 млрд дол. США), загалом, унаслідок збільшення виплат доходів від інвестицій (у 1,5 раза через збільшення у 9,7 раза відносно 2022 року обсягу реінвестованих доходів до 3,2 млрд дол. США (2022 рік – 327 млн дол. США) при зменшенні надходжень за статтею «оплата праці» (на 10,3%). А позитивний баланс вторинних доходів погіршився відносно показників 2022 року на 2,7 млрд дол. США (на 10,9%) і склався на рівні 22,5 млрд дол. США (у 2022 році – 25,2 млрд дол. США), що зумовлювалося зменшенням надходження грантів на 2,8 млрд дол. США (2022 рік – 14,6 млрд дол. США, 2023 рік – 11,8 млрд дол. США) та гуманітарної допомоги від міжнародних партнерів – на 0,9 млрд дол. США (у 2022 році – 3,8 млрд дол. США, у 2023 – 2,9 млрд дол. США).

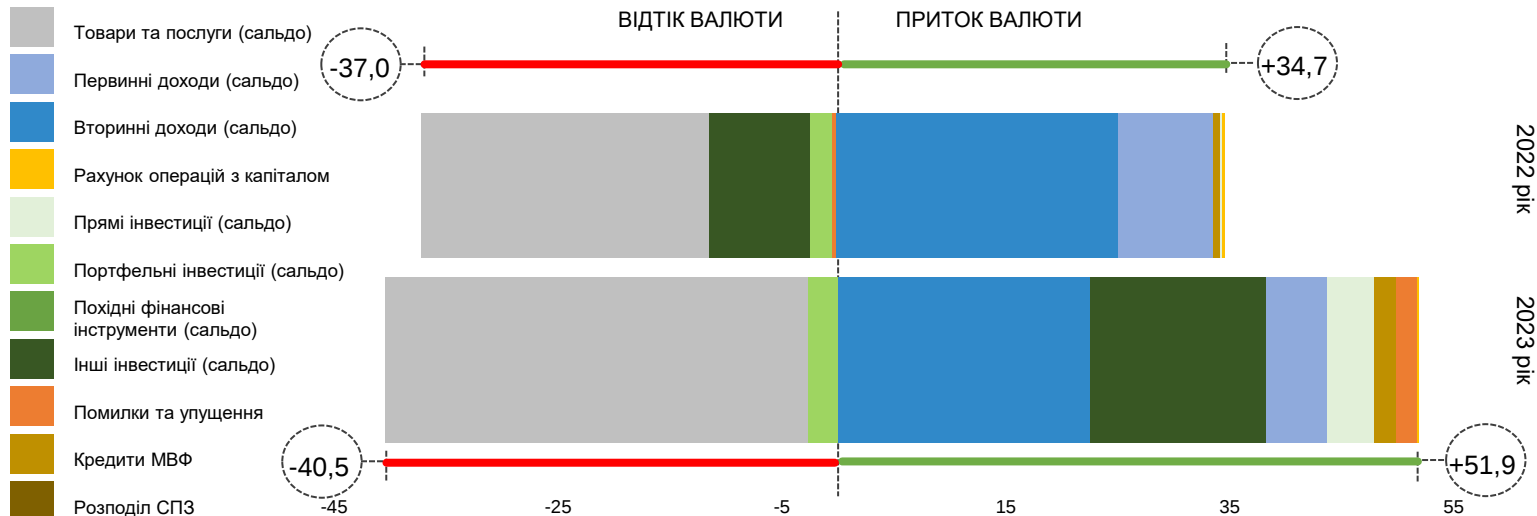
Чисте запозичення від зовнішнього світу у 2023 році становило 9,6 млрд дол. США (за 2022 рік чисте кредитування – 8,2 млрд дол. США).

Чистий приплив капіталу за фінансовим рахунком у 2023 році становив 19,1 млрд дол. США, у той час як у 2022 році спостерігався чистий відплив у сумі 11,1 млрд дол. США. Найбільша зміна відбулася за розділом «Інші інвестиції» (з чистого відпливу у 2022 році в 8,9 млрд дол. США на чистий приплив за підсумками 2023 року в 15,7 млрд дол. США за рахунок зростання кредитів від донорів та міжнародних організацій, отриманих сектором державного управління, та товарних кредитів).

В цілому за 2023 рік профіцит зведеного платіжного балансу склався на рівні 9,5 млрд дол. США (у 2022 році – дефіцит зведеного платіжного балансу становив 2,9 млрд дол. США).

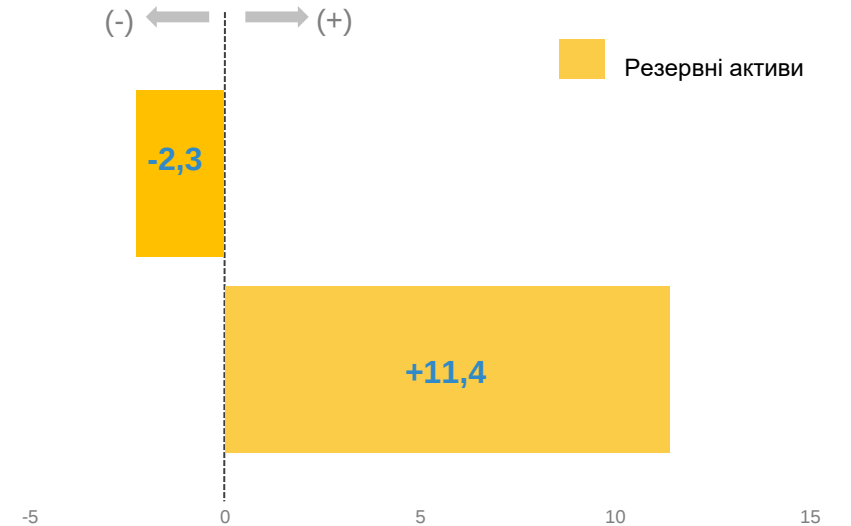
Чисті залучення від МВФ у 2023 році збільшилися на 1,3 млрд дол. США (у 3,1 раза) і склали 1,9 млрд дол. США (у 2022 році – 632 млн дол. США).

КАНАЛИ ПРИТОКУ ТА ВІДТОКУ ВАЛЮТИ, МЛРД ДОЛ. США

Джерело: НБУ

ЗМІНИ РЕЗЕРВІВ, МЛРД ДОЛ. США

Джерело: НБУ

2.2 ЕКСПОРТ

У першій половині 2023 року спостерігалася цілеспрямована дестабілізація ситуації з інспектування суден у Чорному морі з боку рф, зокрема, через блокування інспекції суден у Босфорі та реєстрації нових суден до «Зернової ініціативи», що зумовило зниження обсягів експорту агропродукції через порти «Одеса», «Південний», «Чорноморськ». А вже в липні рф загально вийшла з «зернової угоди». І хоча наразі, як альтернативу «зерновому коридору», Україна власними зусиллями створила «альтернативний морський коридор», ризикованість транспортування (ризик обстрілу морських суден та портової інфраструктури з боку рф) не дає змогу повноцінно реалізовувати експортний потенціал. До того ж з листопада 2023 року розпочалася транспортна блокада з експорту української продукції на кордоні з Польщею.

Через продовження дії негативних чинників 2022-2023 років, зокрема логістичні обмеження, втрату окремих експортоорієнтованих підприємств з огляду на руйнацію/пошкодження та окупацію рф, звуження економічної діяльності виробничого сектору, призупинення експорту електроенергії, а також запровадження країнами-сусідами заборони імпорту української продукції АПК з травня 2023 року, у 2023 році спостерігалася негативна динаміка експорту товарів (за розрахунками Мінекономіки на базі попередніх даних НБУ зменшення вартісних обсягів експорту товарів склало 15,7% у порівнянні до 2022 року, у т.ч. в грудні 2023 року – зниження експорту товарів становило 5,4% відносно грудня 2022 року). Найбільшого негативного внеску в динаміку експорту товарів у порівнянні до 2022 року додали такі агреговані групи, як «Чорні й кольорові метали та вироби з них», «Мінеральні продукти», «Продовольчі товари та сировина для їх виробництва».

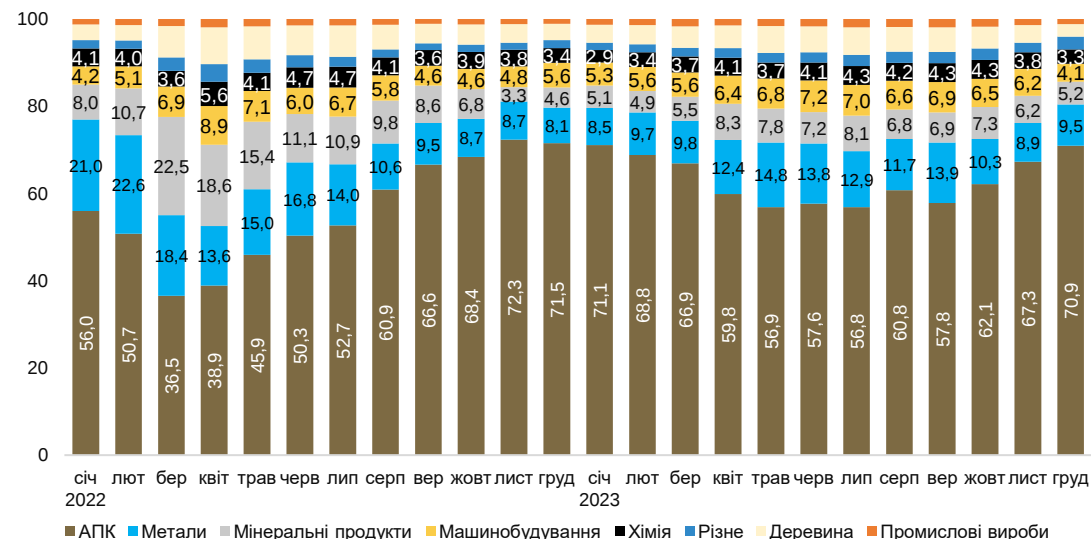
Експорт товарів і послуг у 2023 році зменшився на 11,6% порівняно до 2022 року і становив 50,9 млрд дол. США (у тому числі в грудні 2023 року – зменшився на 4,3% порівняно з груднем 2022 року).

ЕКСПОРТ ТОВАРІВ У 2022-2024 РОКАХ,
ЩОМІСЯЦЯ, МЛН ДОЛ. США

Джерело: НБУ, Держстат, Держмитслужба, розрахунки Мінекономіки

СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ У 2022-2023 РОКАХ,
ЩОМІСЯЦЯ, У % ДО ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ

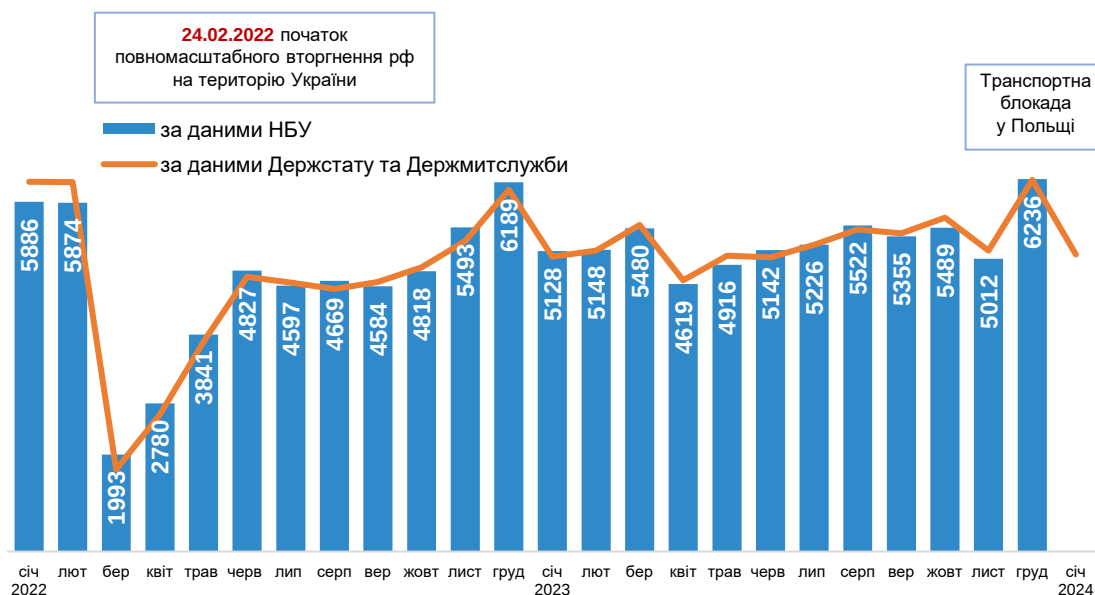

2.3 ІМПОРТ

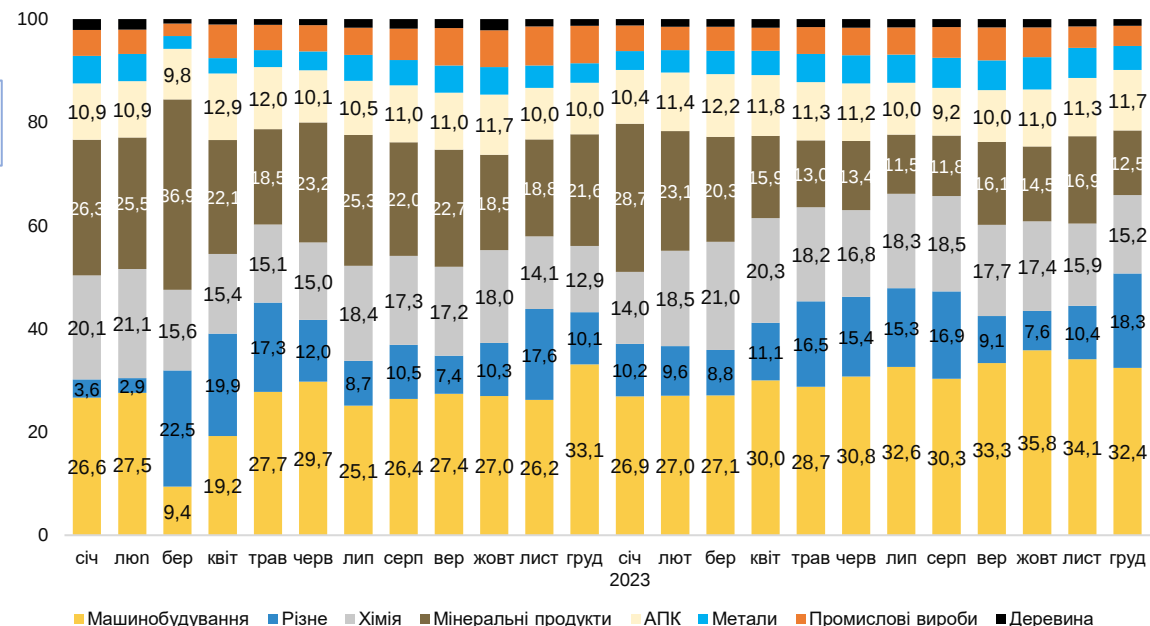
Імпорт товарів характеризувався позитивною динамікою – відбулося збільшення вартісних обсягів у 2023 році порівняно з 2022 роком **на 13,9%**, у т.ч. у грудні 2023 року – зростання на 0,8% порівняно з груднем 2022 року. Загалом імпорту товарів та послуг становив 88,6 млрд дол. США і **збільшився на 6,4%** відповідно (у т.ч. у грудні 2023 року – зменшення на 8,5% порівняно з груднем 2022 року), зважаючи на зменшення імпорту послуг на 8,5% (у грудні 2023 року порівняно з груднем 2022 року спостерігалось зменшення імпорту послуг на 27,4%). У структурі імпорту послуг імпорту подорожей у 2023 році становив 69,9% (враховуючи міграційну ситуацію в країні) порівняно із 71,3% у 2022 році.

Найбільшого позитивного внеску до динаміки імпорту товарів у 2023 році порівняно з 2022 роком додали такі агреговані групи товарів: «Машини, устаткування, транспортні засоби та прилади», «Різне (з урахуванням неформальної торгівлі)», «Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості». Негативний внесок у динаміку імпорту товарів спостерігався за агрегованими групами «Мінеральні продукти», «Промислові вироби».

ІМПОРТ ТОВАРІВ У 2022-2024 РОКАХ,
ЩОМІСЯЦЯ, МЛН ДОЛ. США

СТРУКТУРА ІМПОРТУ ТОВАРІВ У 2022-2023 РОКАХ, ЩОМІСЯЦЯ,
У % ДО ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ІМПОРТУ ТОВАРІВ

2.4 ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ

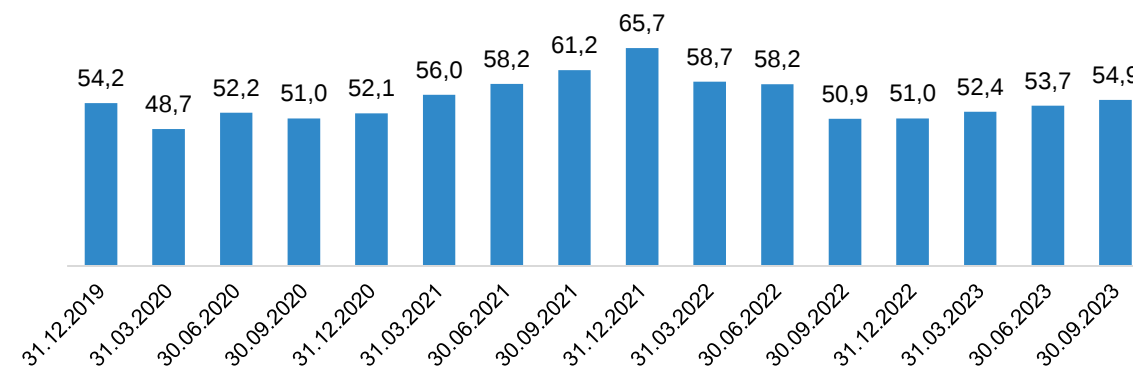
Чистий приплив прямих іноземних інвестицій у 2023 році оцінено в 4,2 млрд дол. США (у 2022 році – чистий приплив у 213 млн дол. США), у тому числі:

- ✓ **реінвестування доходів – 3,2 млрд дол. США** (у 2022 році реінвестування доходів – 327 млн дол. США);
- ✓ **чистий приплив акціонерного капіталу (крім реінвестування доходів) – 565 млн дол. США** (у 2022 році – 461 млн дол. США);
- ✓ **чисті залучення за борговими інструментами – 617 млн дол. США** (у 2022 році чисті погашення становило 541 млн дол. США).

**ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ У 2022-2023 РОКАХ
(«+» ПРИПЛИВ/«-» ВІДПЛИВ), ЩОМІСЯЦЯ, МЛН ДОЛ. США**

**ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ
(СТАНОМ НА ЗВІТНУ ДАТУ), ЩОКВАРТАЛЬНО, МЛРД ДОЛ. США**

РОЗДІЛ 3: ЦІНИ

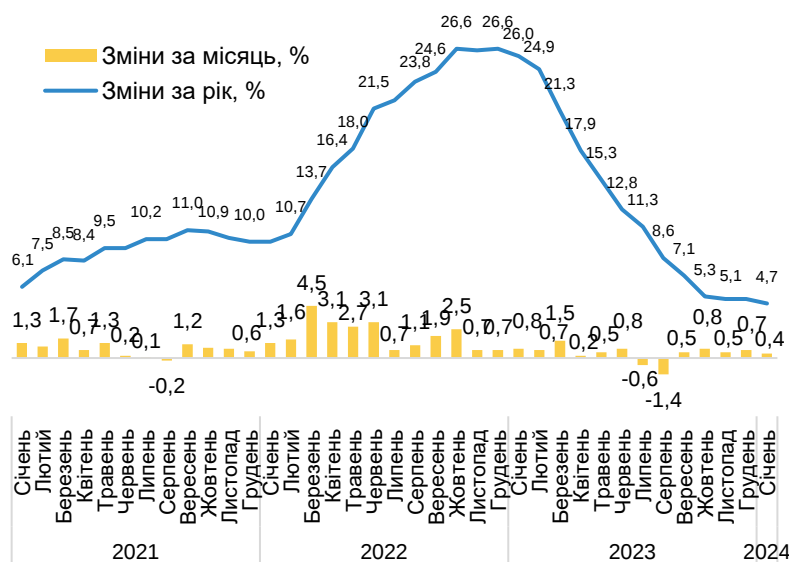
3.1 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ

У січні продовжився тренд на сповільнення інфляційних процесів – 0,4% за місяць. Такі темпи споживчої інфляції виявилися меншими, ніж у січні впродовж попередніх трьох років, (0,8% у січні 2023 року та 1,3% у січні як 2022 року, так і 2021 року), що викликало сповільнення і **річних темпів – до 4,7%** (з 5,1% у грудні 2023 року), тим самим **максимально наблизившись до динаміки інфляції в деяких європейських країнах, чії економіки не зазнають жодних шоків війни.**

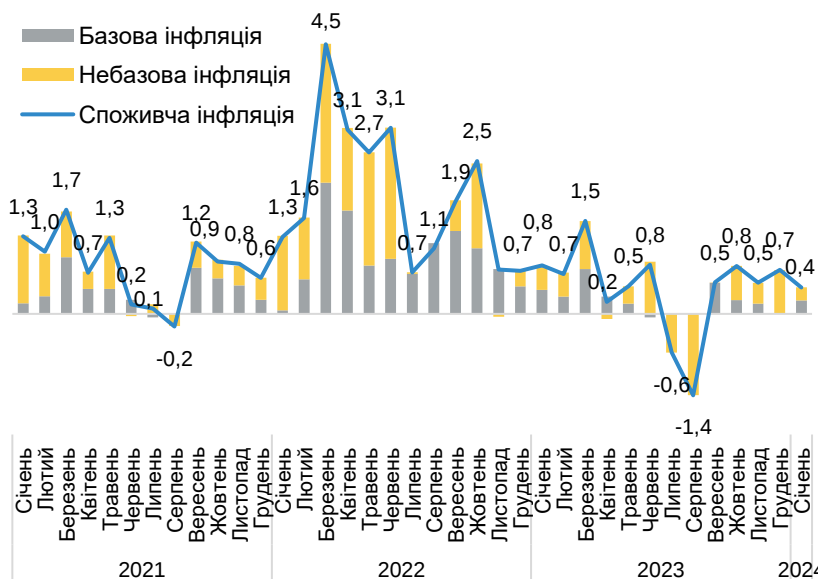
Уповільненню інфляції сприяє: стриманий в умовах війни попит на товари та послуги непершої необхідності; незмінний контроль за ціновою ситуацією з боку держави як і намагання максимально послабити тиск цін на населення шляхом утримання стабільними переважної більшості комунальних тарифів; відносна курсова стійкість гривні, що обмежувало цінові коливання; жорсткі умови монетарної політики; лаговий вплив від попереднього падіння світових цін та достатність пропозиції як на продовольчому ринку, так і на ринку пального.

Поточний інфляційний тренд та чинники, що його формують, свідчать про відсутність потужних передумов для скорочення пропозиції або суттєвого зростання попиту, тому досягнутий рівень загальної цінової рівноваги буде зберігатись і на в найближчі місяці з урахуванням сезонних коливань на продовольчому ринку.

СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ

БАЗОВА ТА НЕБАЗОВА ІНФЛЯЦІЯ

ЗМІНИ (ГАРМОНІЗОВАНИХ) СПОЖИВЧИХ ЦІН ДЕЯКИХ КРАЇН ТА УКРАЇНИ У СІЧНІ 24, % У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ

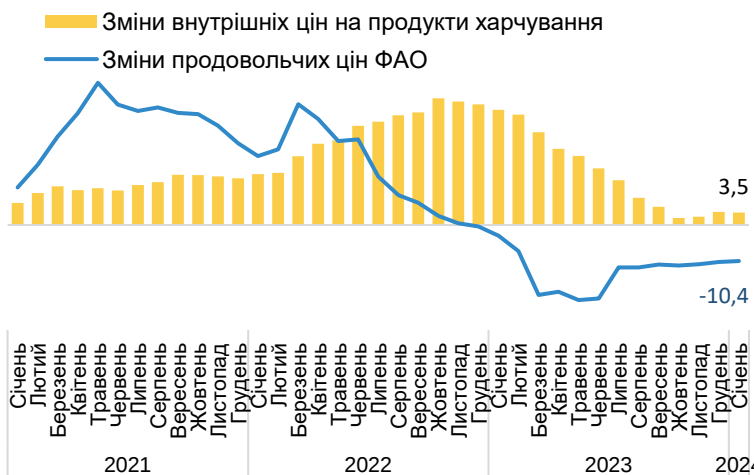
3.2 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (продовольчий ринок)

У січні, як і раніше, головною складовою інфляції в цілому було зростання цін на продукти харчування, які мали вищі темпи (1,2%), ніж загальний рівень (0,4%). Однак, такі темпи подорожчання продуктів харчування є типовими для цього місяця, навіть у мирні часи (за розрахунками Мінекономіки в середньому в січні впродовж 2019-2021 років ціни на продукти харчування зростали на 1,4%). Домінуючим у цій групі товарів передусім став сезонний і витратний чинники (найбільше позначилася на плодоовочевому ринку). Такий тиск частково компенсовано збереженням затовареності ринку (знижувалися ціни на м'ясо та м'ясопродукти, цукор, соняшникову олію, а також на яйця).

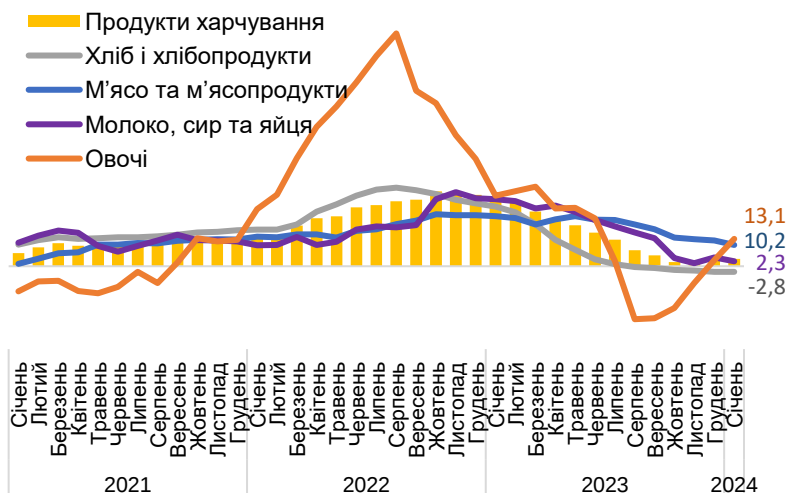
Серед інфляційних чинників у цій групі товарів були:

- сезонність у формуванні цін на плодоовочевому ринку через поступове скорочення внутрішніх запасів, а також надходження на ринок дороговартісних тепличних овочів;
- логістичні обмеження у зв'язку з блокуванням кордонів, що позначилося на цінах на імпорتنі товари нетривалого зберігання;
- збереження значного рівня витратності.

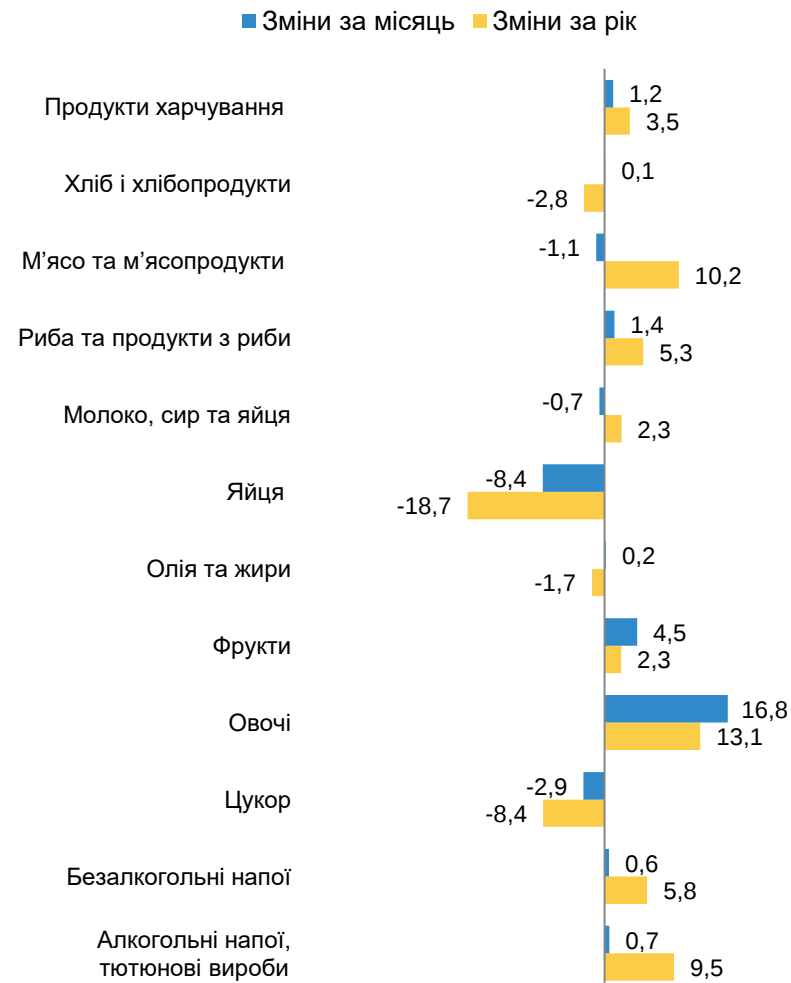
**ЗМІНИ ЦІН НА ПРОДОВОЛЬСТВО,
% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ**

**ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН НА ПРОДУКТИ
ХАРЧУВАННЯ, % У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ**

**ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН У СІЧНІ`24
ЗА ОСНОВНИМИ ГРУПАМИ ПРОДОВОЛЬЧИХ
ТОВАРІВ, %**

3.3 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (непродовольчий ринок)

У січні 2024 року на непродовольчому ринку ціни й далі знижувалися майже на всі товари (за якими Держстат проводить статистичне спостереження), зокрема продовжилося зниження цін на одяг і взуття, меблі для кухні, домашній текстиль, плити, обігрівачі, мобільні телефони, ноутбуки, планшети, іграшки, сумки тощо.

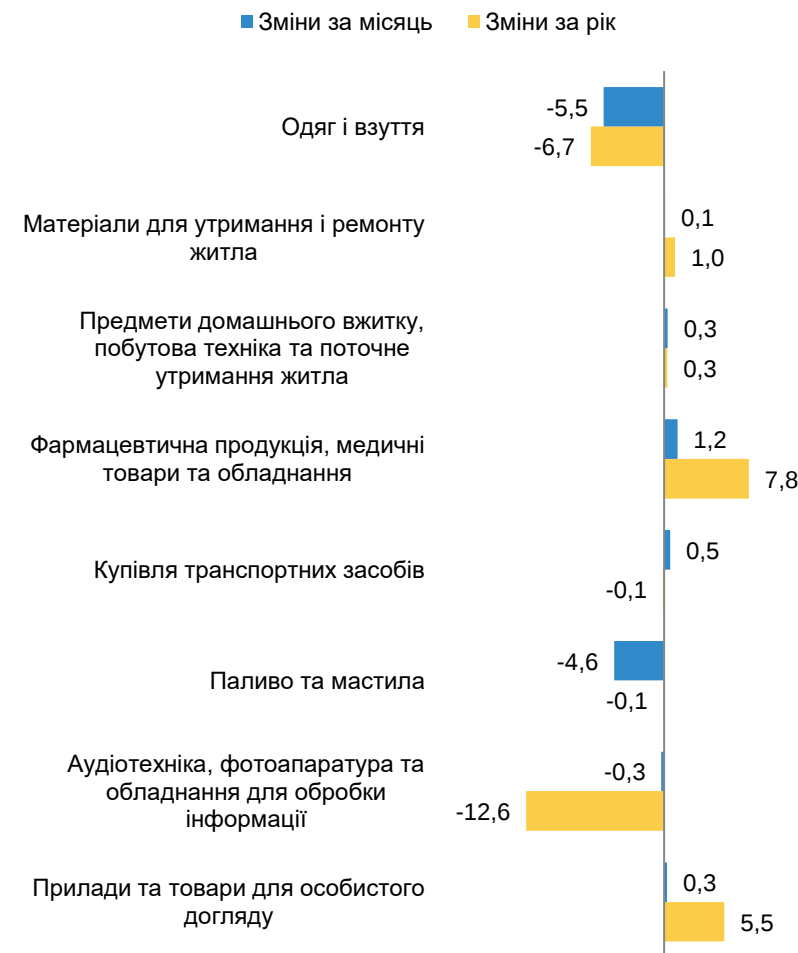
Крім того, лаговий вплив від попереднього падіння світових цін та достатня пропозиція пального на вітчизняному ринку, зумовили падіння і внутрішніх цін на паливо та мастила та, відповідно, у сфері транспорту в цілому, навіть попри січневe відновлення зростання котирувань на нафту на світовому ринку.

Водночас серед незначної кількості товарів, ціни на які зростали, були: фармацевтична продукція, автомобілі, товари для підтримання чистоти, корми для тварин та ін.

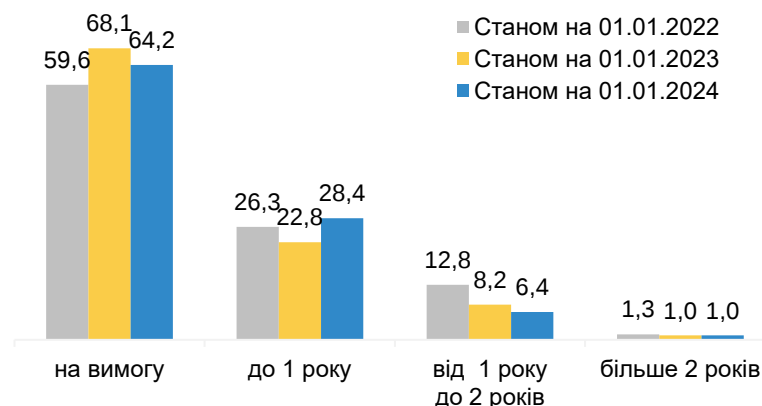
Загалом серед антиінфляційних чинників були:

- стриманий в умовах війни попит на товари непершої необхідності;
- відносна курсова стійкість гривні (з огляду на стабільно вузькі межі коливання курсу гривні);
- «переорієнтація» бізнесу на внутрішній ринок, у т.ч. через логістичні обмеження на західних кордонах.

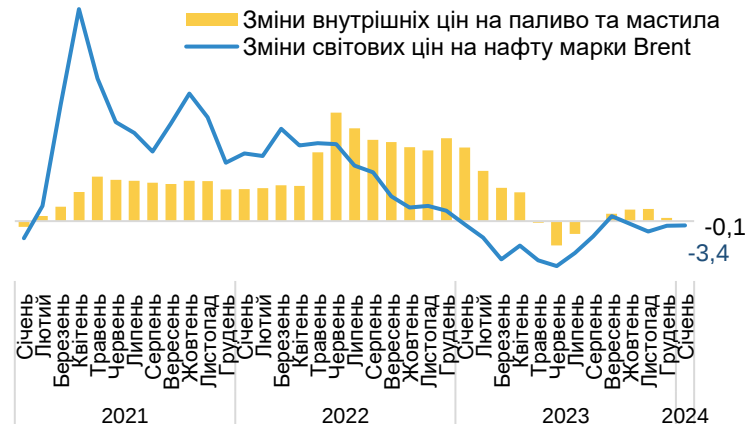
ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН У СІЧНІ 24 ЗА ОСНОВНИМИ ГРУПАМИ НЕПРОДОВЛЬЧИХ ТОВАРІВ, %

СТРОКОВА СТРУКТУРА ДЕПОЗИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ, %

ЗМІНИ ЦІН НА ПАЛЬНЕ, % У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ

3.4 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (послуги)

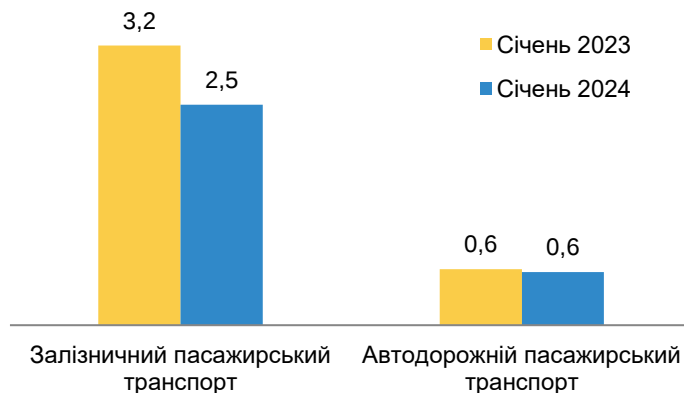
У січні 2024 року, на фоні стабільності тарифів на комунальні послуги, які контролює держава, решта цін/тарифів на інші послуги в переважній більшості зростали (частка таких послуг була більшою, ніж у грудні 2023 року). Зокрема вищими темпами зростала плата за оренду житла, послуги з утримання та ремонту житла, ремонт побутової техніки, амбулаторні та ветеринарні послуги, курси водіїв, страхування автотранспорту, послуги спортивних установ, кафе, перукарень та закладів по особистому догляду тощо.

Основними чинниками, що підтримували зростання цін (тарифів), були:

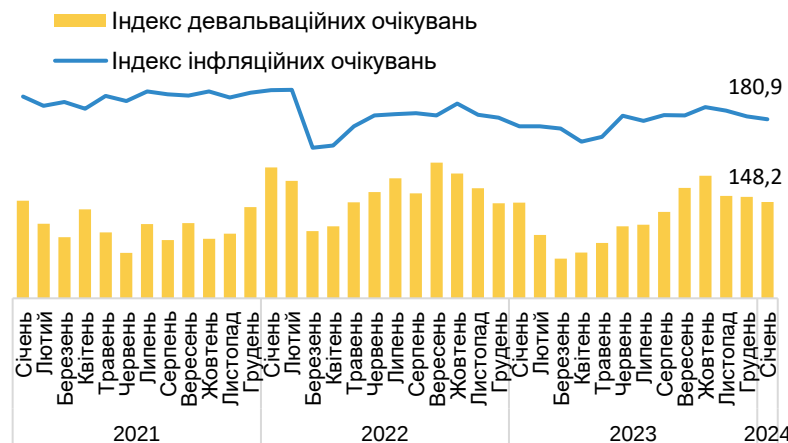
- ресурсні обмеження, у т.ч. людського капіталу;
- посилення невизначеності та очікувань щодо зростання закупівельних цін на витратні матеріали.

Довідково. Згідно зі щомісячним опитуванням підприємств України, проведеного НБУ (січень 2024), підприємства сфери послуг посилили негативні оцінки щодо своїх економічних перспектив (до 40,4 з 44 у грудні 2023 року) через підвищення власних цін/тарифів, зокрема на кіберзахист, а також безпекові ризики.

ТРАНСПОРТНІ ПОСЛУГИ, % ЗА МІСЯЦЬ

ІНДЕКСИ ІНФЛЯЦІЙНИХ ТА ДЕВАЛЬВАЦІЙНИХ ОЧІКУВАНЬ, ПУНКТИВ

ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН У СІЧНІ 24 ЗА ОСНОВНИМИ ГРУПАМИ ПОСЛУГ, %

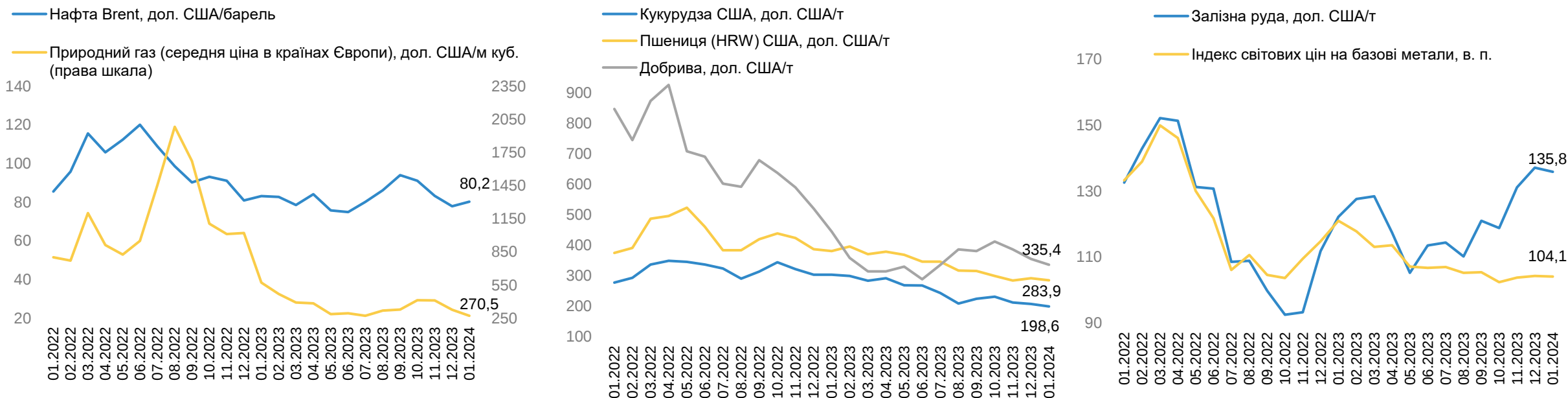
3.5 ЦІНОВІ ПОКАЗНИКИ НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ

За даними Світового банку **середні ціни** в січні 2024 року порівняно з цінами в січні 2023 року **на світовому ринку за всіма товарними групами, крім залізної руди, знижувалися.**

Довідково. Середні ціни в січні 2024 року порівняно з цінами в січні 2023 року на світовому ринку найбільше знизилися на природний газ – на 52,6%, на кукурудзу – на 34,4%, на добрива – на 24,4%, на базові метали – на 14%, на пшеницю – на 3,8% та на нафту – на 3,4%, тоді як на залізну руду зросли на 11,1%.

Середня ціна на природний газ в країнах Європи в січні 2024 року скоротилася до 270,5 дол.США/тис.м³ порівняно з 571,2 дол.США/тис.м³ у січні 2023 року (у серпні 2022 року спостерігалася рекордна ціна –1982,2 дол. США/тис. м³).

ОСНОВНІ ЦІНИ НА ТОВАРНИХ РИНКАХ НА НАФТУ ТА ПРИРОДНИЙ ГАЗ, КУКУРУДЗУ, ПШЕНИЦЮ ТА ДОБРИВА, ЗАЛІЗНУ РУДУ ТА ІНДЕКС СВІТОВИХ ЦІН НА БАЗОВІ МЕТАЛИ, У СЕРЕДНЬОМУ ЗА МІСЯЦЬ

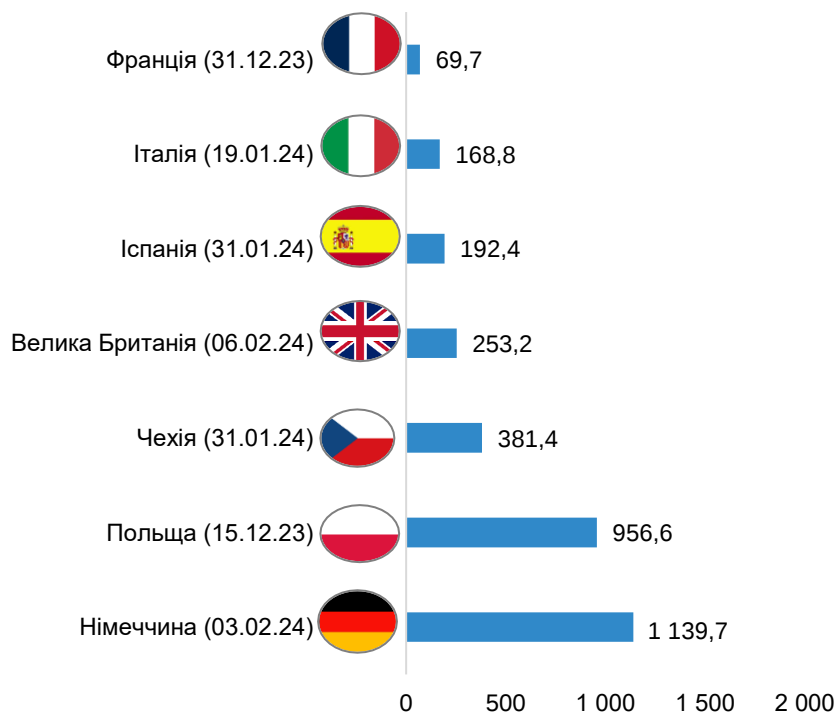
РОЗДІЛ 4: МІГРАЦІЯ. РИНОК ПРАЦІ

4.1 МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ

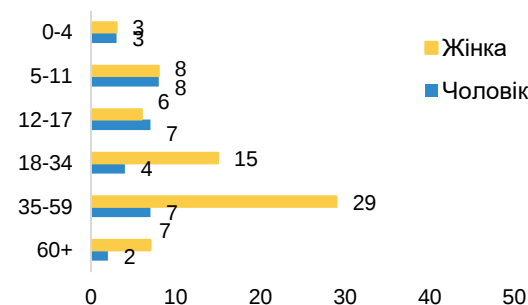
За даними Агентства ООН у справах біженців станом на 15.02.2024 було зафіксовано в усьому світі 6,48 млн біженців з України (6,004 млн біженців зафіксовано в Європі і 0,476 млн за межами Європи (станом на 27.01.2024)).

Агентством ООН у справах біженців на основі 45 073 інтерв'ю були здійснені опитування, які проводилися на прикордонних пунктах і транспортних вузлах, приймальних і транзитних центрах, місцях збору і пунктах допомоги у великих містах. **Дане опитування було проведено упродовж періоду з жовтня 2022 року по 30 жовтня 2023 року.** 99% респондентів є громадянами України, більшість складають жінки (84%), з вищим рівнем освіти – 78%, середній вік респондентів складав 46 років.

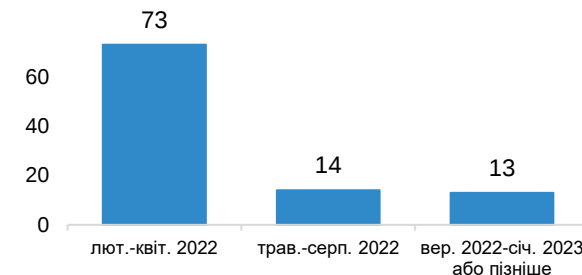
БІЖЕНЦІ З УКРАЇНИ ЗАФІКСОВАНІ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ,
ТИС. ОСІБ (СТАНОМ НА ВІДПОВІДНУ ДАТУ)

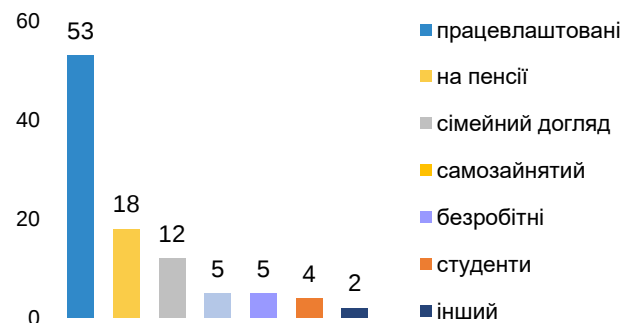
СТАТЕВО-ВІКОВА КАТЕГОРІЯ
БІЖЕНЦІВ*, %

ДАТА ПРИБУТТЯ ДО КРАЇНИ
ПЕРЕБУВАННЯ*, %

ОСНОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДО ВИЇЗДУ
З УКРАЇНИ*, %

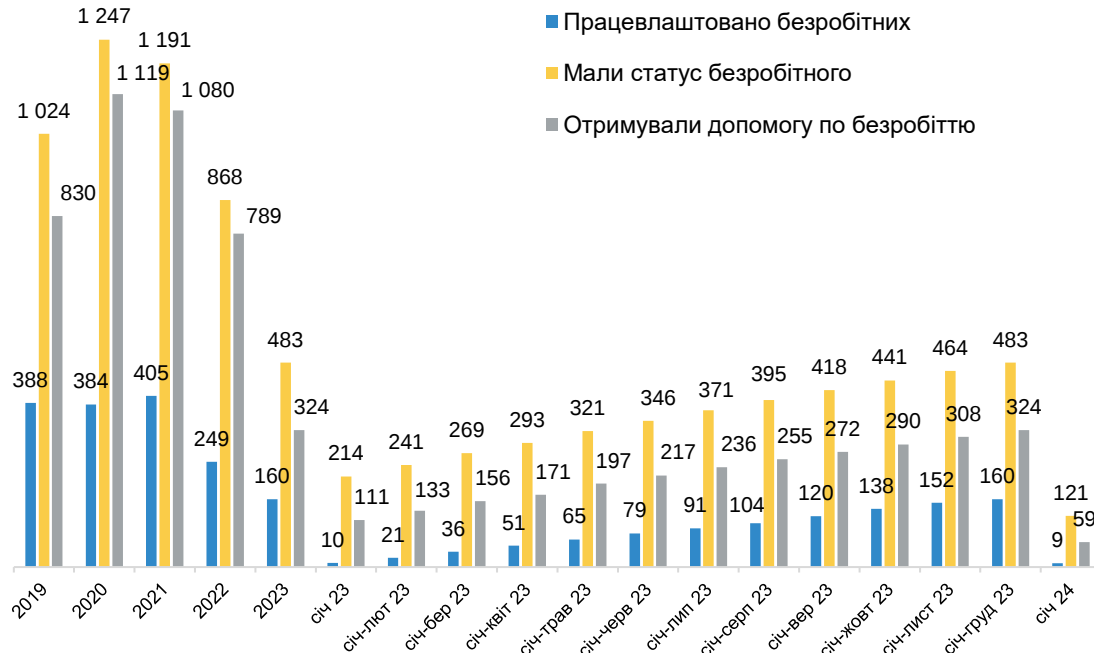
ПОТОЧНА ОСНОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ
В КРАЇНІ ПЕРЕБУВАННЯ*, %

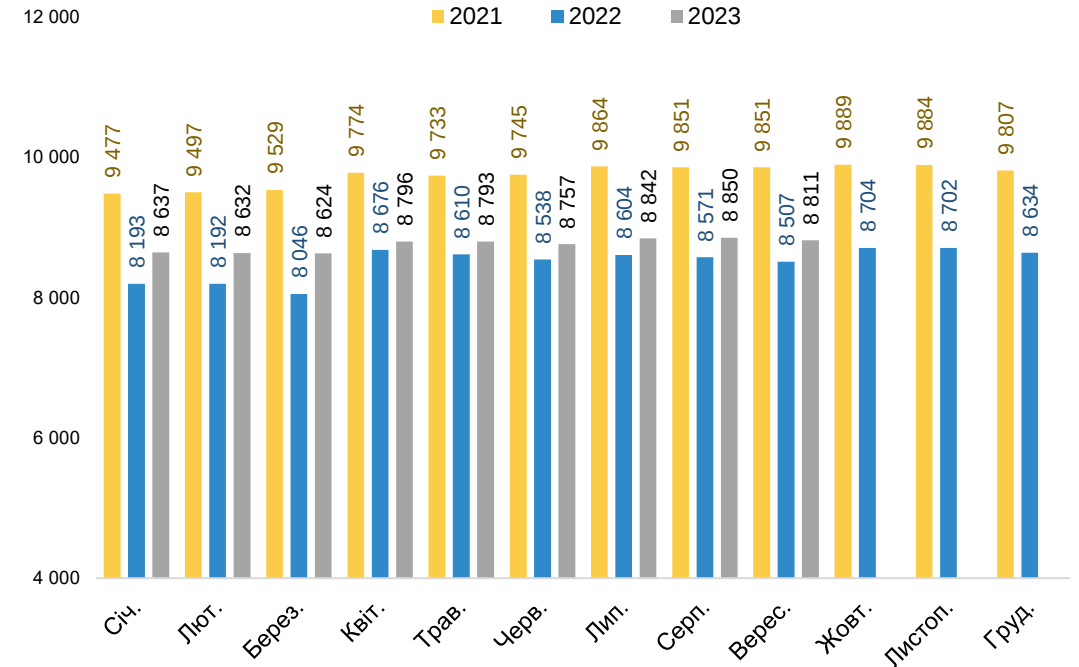
4.2 РИНОК ПРАЦІ

В умовах військового стану економічна активність підприємств залишалася низькою. Поряд з тим, як у 2022 році, так і у 2023 році спостерігалось зменшення кількості зареєстрованих безробітних, враховуючи продовження міграційних процесів, мобілізації до лав ЗСУ (такі категорії осіб припиняють реєстрацію як безробітні). Водночас починаючи з квітня 2022 році, спостерігалось відновлення кількості застрахованих осіб, проте їх кількість станом на червень 2023 року так і не досягла довоєнного рівня, що загалом негативно вплинуло на показники ринку праці.

ПОКАЗНИКИ РИНКУ ПРАЦІ, ТИС. ОСІБ
(ПРОТЯГОМ ПЕРІОДУ)

КІЛЬКІСТЬ ЗАСТРАХОВАНИХ ОСІБ (НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ),
ТИС. ОСІБ

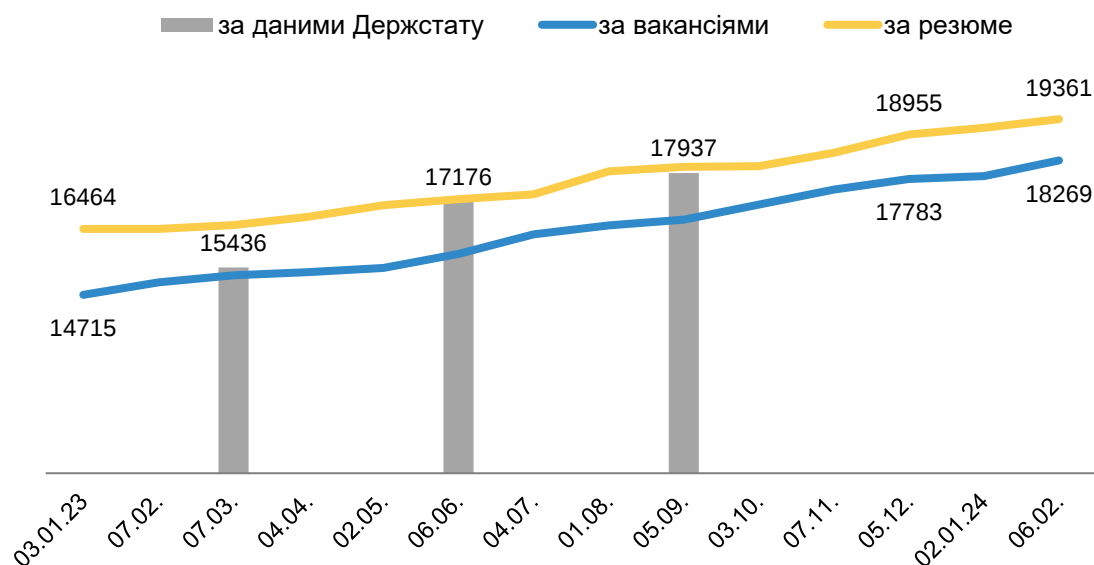

4.3 СЕРЕДНЬОМІСЯЧНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА

На рівень оплати праці у 2023-2024 роках продовжують впливати чинники 2022 року – наслідки активних бойових дій на значній території України, а саме: тимчасова втрата значної території, руйнація інфраструктури та підприємств (або їх пошкодження, що зумовило призупинення їх діяльності), суттєві перманентні руйнування логістики та значна кількість людей працездатного населення за кордоном (мігрантів) та в лавах ЗСУ, що створює значні структурні дисбаланси на ринку праці.

Водночас вітчизняні суб'єкти господарювання підвищують рівень оплати праці з метою утримання та залучення нового висококваліфікованого персоналу в умовах нестачі трудових ресурсів у країні.

СЕРЕДНЯ ЗАРОБІТНА ПЛАТА У 2023-2024 РОКАХ, ГРИВЕНЬ

* За розрахунками Мінекономіки на базі квартальних даних Держстату.
Без урахування тимчасово окупованих рф територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії.

СЕРЕДНЬОМІСЯЧНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ШТАТНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА 9 МІСЯЦІВ 2022-2023 РОКІВ, ГРИВЕНЬ*

